

Egy lány himnusz volt az, gyönyörű, zengzetes,
Sokféle nyelveknek édes vegyülete,
Oláh, magyar, német, szláv szó együtt repes, —
Mint egy új nyelv — mennynek boltozata fele.

Bámulásom látva, hozzám Huba így szólt:
„Nem lidércek ezek, sem hulló csillagok,
Lelke ez a népek, mely harcunkban megholt,
Hol elholt magyar, szláv, oláh, német bajnok.

Sírdombul sírdombra kibékülve járnak,
Mindenik jót akart, bár más úton haladt,
Fájdalommal látják végét a csatának,
S a rabláncot, melynek nyögtök terhe alatt.

Ha föltámadnának, ők most mást tennének,
Ti kik élők vagytok, tegyetek hát máskép,
Multat adjátok ált örök feledésnek,
Csak ha szövetkeztek, lehettek szabad nép”.

Közlő: Gulyás József

ARANY ÖNÉLETRAJZI JEGYZETE

A M. N. Múzeum kéziratárában található az alábbi kiadatlan önéletrajzi jegyzet, amely kiegészítésül készült Kertbeny Károly egyik Arany-életrajzához. Sikerült megállapítanom, hogy az 1851-ben kelt életrajzra vonatkozik Aranynak ez a hozzászólása (Ueber den Dichter und seine Werke. Erzählende Dichtungen von J. Arany. I. Zweite Auflage. Leipzig, 1853. VII—XXIV. l.). Így egészítendő ki a nemrég megjelent katalógusban is (Kéziratok források az Országos Széchényi Könyvtárban. 1789—1867. Bp., 1950. 13. l. 145. sz.). Szövege a következő:

Még egy szót!

Utólagosan megolvastván a Kertbeny-féle életrajzot, abban, a már kijegyzett hibákon kívül, még csak következő tévedéseket találtam:

1. Nem emlékszem, mikor tanultam olvasni, pedig 3 éves koromból már több dologra emlékszem s így nem tévedek, ha 4—5 év helyett 3—4 évet mondom.¹

2. Debrecenben nem ragyogtam mingyárt az első tanulók közt,² csak kis-újszállásról visszamenetem utáni nyáron küzdöttem fel 150—160 tanuló közt magamat 6-iknak.

3. Anyám halálát álmodtam, nem csak úgy éreztem meg.³

4. Nem mingyárt a marcziusi napokban, de egy év múlva, Május 9. 1849. neveztettem ki concipistának;⁴ a többi, olly módosítással, mint én megírtam, állhat. S a Petőfiveli viszony kezdete elég jól van előadva. Kertbeny ez életrajzot saját levelem után írta, az ördög tudja, honnan szedte belé e baklövőseket!

Közlő: Scheiber Sándor

¹ Kertbenynél (VII. l.): „...indem das vier- bis fünfjährige Kind allein dadurch lesen lernte, dass ihm der Vater die Buchstaben in der Asche des Heerdes vorzeichnete.”

² Kertbenynél (u. o.): „Dort glänzte er unter den Ersten der Schüler...”

³ Kertbenynél (VIII. l.): „...als ihm eine innere Stimme zuflüsterte, er möge nach seiner Heimath zurück eilen, denn seine Mutter sei gestorben.”

⁴ Kertbenynél (XII. l.): „Gleich in den Märztagen nahm Arany als Conzipist Platz im Ministerium Szemere”